

УДК 368

Романовська Ю.А.*кандидат економічних наук**доцент кафедри фінансів**Вінницького торговельно-економічного інституту**Київського національного торговельно-економічного університету***Саєнко Я.А.***студент**Вінницького торговельно-економічного інституту**Київського національного торговельно-економічного університету*

ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ АНАЛІЗУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «ТАС»

У статті розглянуто значення фінансових показників у розвитку конкурентоспроможності страхової компанії СК «ТАС». Визначено, що динаміка страхових премій СК «ТАС» зростає, що обґрунтовує збільшення зобов'язань страхової компанії. Висвітлено загальний обсяг активів страхової компанії, що свідчить про зростання її ділової активності та посилення конкурентоспроможності на ринку надання послуг. Визначено подальші шляхи розвитку конкурентоспроможності страховиків.

Ключові слова: страхова компанія, страхові премії, капіталізація, конкурентоспроможність, активи, пасиви.

Романовская Ю.А., Саенко Я.А. ФИНАНСОВЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ АНАЛИЗА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ «ТАС»

В статье рассмотрено значение финансовых показателей в развитии конкурентоспособности страховой компании СК «ТАС». Определено, что динамика страховых премий СК «ТАС» растет, что обосновывает увеличение обязательств страховой компании. Исследован общий объем активов страховой компании, что свидетельствует о росте ее деловой активности и усилении ее конкурентоспособности на рынке предоставления услуг. Определены дальнейшие пути развития конкурентоспособности страховщиков.

Ключевые слова: страховая компания, страховые премии, капитализация, конкурентоспособность, активы, пассивы.

Romanovskaya Yu.A., Saenko Ya.A. FINANCIAL INDICATORS OF ANALYSIS OF THE COMPETITIVENESS OF THE TAS INSURANCE COMPANY

The article considers the importance of financial indicators in the development of the competitiveness of the insurance company SK "TAS". It is determined that the dynamics of insurance premiums of the insurance company "TAS" is growing, which justifies an increase in the obligations of the insurance company. The total amount of assets of the insurance company is highlighted, which indicates the growth of business activity of the company and increase its competitiveness in the market of services. Determined further ways to develop the competitiveness of insurers.

Keywords: insurance company, insurance premiums, capitalization, competitiveness, assets, liabilities.

Постановка проблеми. Страхування є основним складником ринку небанківських фінансових послуг, і від його ефективного функціонування залежить стабілізація підприємницької діяльності та економіки України. Важливою є роль страхування щодо стимулювання розвитку ринкових відносин, ділової активності та поліпшення інвестиційного клімату в країні. Механізм функціонування страхового бізнесу в Україні супроводжується кризовими явищами та є недосконалим через низку проблем. У сучасних умовах страхові компанії прагнуть надавати більший спектр послуг на якомога якіснішому рівні та за прийнятними цінами. Тому для того, щоб страхова компанія «ТАС» продовжувала займати лідируючі позиції, необхідно проаналізувати основні фінансові показники для визначення ключових напрямів розвитку в подальшому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування та розвитку конкурентоспроможності страхових компаній на національному страховому ринку України присвятили свої праці такі вчені, як В.Д. Базилевич [1], С.Г. Лопатченко, О.С. Журавка [4], А.М. Кривенцова, А.М. Павловська [7]. Але досвід функціонування страхового ринку показав, що за умов євроінтеграції для більшості страхових компаній актуальними стали проблеми підтримання їхньої конкурентоспроможності, в основі якої є їхня фінансова стійкість, яка і потребує додаткового дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз основних фінансових показників страхової компа-

нії «ТАС» для формування конкурентоспроможних напрямів розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок страхових послуг є одним із необхідних елементів ринкової інфраструктури, тісно пов'язаним із ринком засобів виробництва, споживчих товарів, ринком капіталу і цінних паперів, праці і робочої сили. У країнах розвиненої економіки страхова справа має найширший розмах і забезпечує підприємцям надійну охорону їхніх інтересів від несприятливих наслідків різного роду техногенних аварій, фінансових ризиків, криміногенних факторів, стихійних та інших нещасть.

Діяльність кожного суб'єкта ринкових відносин пов'язана з ризиком, який необхідно попереджувати, зменшувати та фінансувати, на що і спрямована діяльність ринку страхових послуг, який через страхові організації шляхом використання особливих механізмів забезпечує процес безперервного суспільного відтворення [2, с. 569]. страхова діяльність належить до найприбутковіших видів світового бізнесу, в якому функціонує велика кількість суб'єктів господарювання, що зумовлює інтенсивні конкурентні процеси в ньому. Механізми, що є основою формування конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, є індивідуальними для кожної галузі в кожен конкретний момент часу та знаходяться під впливом її структури. З позиції механізму управління підприємством А.В. Коротков і Ю.Я. Єленева запропонували основним принципом забезпечення

конкурентоспроможності вважати аналіз ключових характеристик стану підприємства, при цьому розділяючи їх за рівнями управління [3, с. 572; 6, с. 132]. У результаті вони отримали три рівні забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання:

- на оперативному рівні забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання відбувається за рахунок конкурентоспроможності продукції;
- на тактичному рівні – за рахунок фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання;
- на стратегічному рівні – за рахунок інвестиційної привабливості, критерієм якої є вартість бізнесу.

Більш детально зупинимося на аналізі тактичного рівня. Фінансовий стан страхової компанії є досить важливим критерієм її успішної діяльності, що свідчить про можливість організації належним чином управляти фінансовими операціями, наприклад, своєчасно здійснювати грошові розрахунки, і визначає сукупність показників, які віддзеркалюють результативність його функціонування. Також фінансовий стан характеризується сукупністю показників, що відображають процес формування і використання його фінансових ресурсів. Але дослідження не всіх показників безпосередньо слугує цілям підвищення конкурентної позиції страхової компанії, у зв'язку з чим необхідні їх відбір і систематизація. Зокрема, доцільно проаналізувати такі показники, що характеризують фінансовий стан страхової організації та є запорукою укріплення його конкурентоспроможності, як страхові платежі, страхові резерви, активи тощо. Доцільно буде проаналізувати їх у розрізі окремої страхової компанії на прикладі страхової компанії «ТАС».

Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ТАС» – Національний лідер України на ринку страхування життя. Працює з 2001 року як правонаступник ЗАТ «Страхова компанія «Приват-Поліс», що заснована в 2000 році. Сьогодні компанія є однією з провідних та найбільш авторитетних страхових компаній в Україні, яка пропонує своїм клієнтам широкий спектр сучасних та інноваційних програм індивідуального і корпоративного убезпечення життя разом із якісним професійним обслуговуванням. Страхова компанія «ТАС» входить до складу однієї з найбільших в Україні фінансово-інвестиційної групи «TAS GROUP» [8].

У своїй роботі АТ «Страхова компанія «ТАС» (приватне) керується принципами:

1. Партнерства: кожний клієнт компанії є рівноправним її партнером, задоволення потреб і бажань якого є першочерговим завданням компанії.
 2. Послідовності: компанія послідовна у своїх рішеннях і діях та прагне створювати довгострокові відносини з клієнтами, співробітниками та діловими партнерами.
 3. Побудова міцної команди: компанія надає кожному співробітнику можливість реалізувати особистий потенціал, сприяє розвитку професійних знань і умінь, зате очікує від співробітників постійного самовдосконалення і готовності робити свій внесок у розвиток бізнесу страхування життя.
 4. Надійності: компанія відповідально ставиться до своїх завдань і прийнятих рішень, виконуючи домовленості і зобов'язання якісно і в строк.
 5. Інновацій: для досягнення максимального результату у своїй діяльності компанія творчо використовує отримані знання та практичний досвід, постійно впроваджує новітні технології і завжди готова до змін.
- Страхові платежі мають значний вплив на прибутковість страхового бізнесу, оскільки, по-перше,

від розміру страхової суми за незмінного страхового тарифу залежить сума доходів страхової компанії у вигляді страхових премій; по-друге, страхова сума дає уявлення про максимальний розмір зобов'язань страховика за конкретними договорами страхування. Обсяг зібраних страхових платежів є найбільш загальним показником діяльності страховика, який створюється під впливом таких чинників, як величина, структура та якість страхового портфеля, обсяг та асортимент надання страхових послуг, розміри страхового фонду, тобто формує підґрунтя конкурентоспроможності [9, с. 630].

Показник, який підлягає пильному аналізу, – це страхові премії (платежі), бо саме вони є основною статтею доходів страховиків від страхової діяльності.

Темп зростання страхових премій визначається як відношення надходжень страхових премій у поточному році до надходжень страхових премій у попередньому році. Досвід показує, що цей темп за стабільної діяльності страховика перебуває у межах 20–25% [10].

У 2015 році розмір виплат страхових премій становив 257,6 млн. грн., що на 22,8% більше від попереднього року (рис. 1). Таке зростання означає зростання зобов'язань страхової компанії, що потребує зростання власного капіталу.

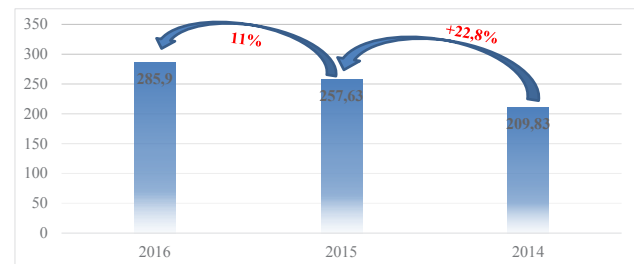


Рис. 1. Динаміка страхових премій СК «ТАС», 2014–2016 рр., млн. грн.

У 2016 році виплати страхових премій становили 285,9 млн. грн., що більше на 11% порівняно з 2015 роком. Таке значне зменшення темпів зростання страхових премій свідчить про порушення збалансованості страхової діяльності, що загрожує фінансовій стабільності компанії.

Ще один показник, згідно з яким можна дослідити ефективність діяльності страхової компанії, – це сума активів, якими володіє організація. Тобто один із показників фінансової стійкості страхової компанії, який свідчить про її можливість покривати зобов'язання за рахунок власних активів. Активи балансу СК «ТАС» відображають майно страхової організації. Це засоби, які інвестовані в цінні папери, нерухомість, рахунки та депозити в банках; їх джерелом є пасиви: статутний і резервний капітал, технічні резерви, прибутки.

На рис. 2 показано загальний обсяг активів страхової компанії «ТАС» за 2012–2016 рр. Можна сказати, що протягом аналізованого періоду загальна сума активів мала динаміку до збільшення. У 2016 р. сума активів збільшилася на 271,41 млн. грн., що є хорошим результатом для функціонування компанії, та на 962,57 млн. грн. або +143,6% порівняно з даними 2012 року. Отже, аналіз структури активів дає змогу виявити динаміку розвитку страхової компанії загалом. Приріст активів СК «ТАС» свідчить про зростання ділової активності компанії та про її конкурентоспроможність на ринку надання послуг.

Показник капіталізації показує, наскільки компанія залежна від позикових коштів. Природно, чим більший цей показник, тим більший ризик для організації. Таким чином, капіталізація компанії являє собою сукупність капітальних вкладень, які були здійснені в цей виробничий об'єкт. У 2016 році цей показник визначається як:

$$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}} = \frac{1328,67}{1632,68} = 0,814$$

Нормальне значення коефіцієнта не встановлюється будь-яким нормативним актом чи іншим директивним способом, тому що таке зробити практично неможливо через велике число невизначених і випадкових факторів, які впливають на величину коефіцієнта [5].

У сучасних ринкових умовах є недовіра населення до компаній, що функціонують на ринку страхових послуг. Головними причинами недовіри населення до страхових компаній є: відсутність гарантій отримати страхову виплату навіть за настання страхового випадку; права страховиків у юридичному плані більш захищені, на відміну від страхувальників; розгляд страховиками справ щодо виплат страхових відшкодувань надовго затягується, різними способами страховики намагаються відмовити у виплатах [1].

Тому одним із важливих показників діяльності страхової компанії є рівень довіри населення до цієї організації. Кількість укладених договорів страхування та постійне їх збільшення може свідчити про високий рівень довіри до компанії, про виконання всіх своїх обов'язків перед суб'єктами господарювання та про позитивний імідж компанії на ринку страхових послуг. Цим критеріям відповідає страхова компанія «ТАС», яка у 2016 році уклала 94 тис. договорів, що на 80 тис. більше порівняно з 2007 роком та на 15,2 тис., або 19,2%, більше за аналогічні дані у 2015 році (рис. 3).

Дослідивши наведені фінансові показники страхової компанії «ТАС», можна виокремити такі її конкурентні переваги, як: досвід роботи з великими підприємствами, широка мережа філій і представництв, міцна система перестраховального захисту, в тому числі і на зарубіжних перестраховальних ринках, наявність агентської мережі на всій території України, якісний сервіс у сфері врегулювання збитків, в тому числі повнотою і своєчасністю виплат, що в кризових умовах дає змогу залучати велику кількість клієнтів, які шукають надійний страховий захист.

Для підвищення конкурентоспроможності страхових компаній необхідно забезпечити ефективне системне управління конкурентоспроможністю. Системне управління полягає у формуванні спеціалізованих внутрішньофірмових управлінських структур координаційного типу, розробленні та реалізації довгострокових і середньострокових стратегій, програм і планів щодо підвищення конкурентоспроможності, а також цілеспрямованого використання регіональних можливостей і факторів підвищення конкурентоспроможності.

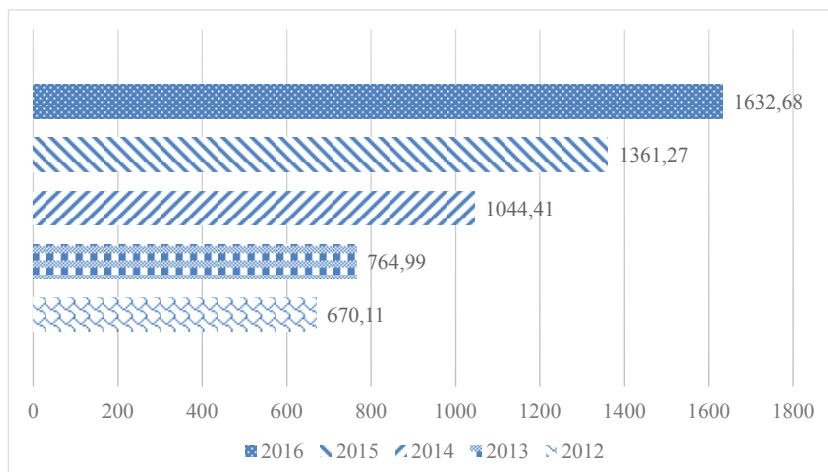


Рис. 2. Загальний обсяг активів СК «ТАС», 2012–2016 рр., млн. грн.

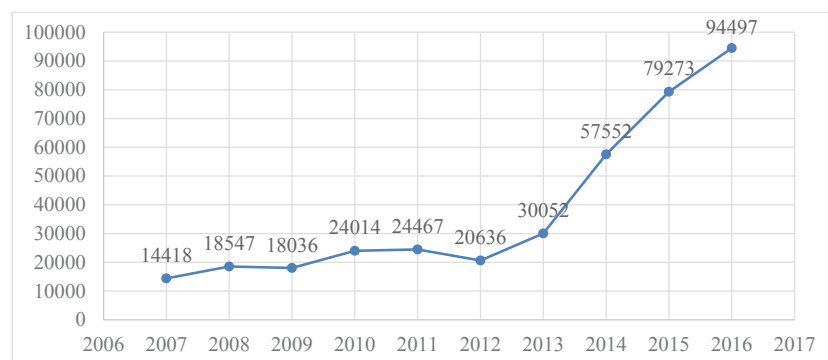


Рис. 3. Загальна кількість укладених договорів страхування СК «ТАС», 2007–2016 рр., шт.

Грунтуючись на можливості застосування методу аналогій, доцільно використовувати системне управління конкурентоспроможністю у страхових компаніях. Системний підхід до управління конкурентоспроможністю страхових компаній дає змогу розглянути сукупність усіх зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на їхню діяльність.

Іншим способом підвищення конкурентоспроможності українських страхових організацій є розроблення ними програм зі страхування об'єктів державно-приватного партнерства. У сучасних економічних умовах важливо вибудувати діалог бізнесу і влади, для якого найбільш ефективною формою взаємодії зазначених економічних суб'єктів є державно-приватне партнерство.

Висновки з проведеного дослідження. З проведеного дослідження можна дійти висновку, що ефективне функціонування страхової компанії в Україні, її успішний та динамічний розвиток залежатимуть від фінансової стабільності страхових організацій, що є підґрунтям підвищення їх конкурентоспроможності. Це забезпечується системою фінансових показників, що визначають здатність страховика відповідати стандартам європейського страхового ринку та залучати усі можливі моделі управління для зростання показників прибутку. Також в умовах євроінтеграції не менш важливою є адаптація до міжнародних стандартів фінансової звітності для порівняння фінансової стійкості вітчизняних і зарубіжних компаній щодо забезпечення публічності та прозорості результатів фінансової і рейтингової оцінки страхової компанії.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базилевич В.Д. Страхові послуги на сучасному ринку інтелектуальної власності / В.Д. Базилевич. 2015. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/2635/3/IEHTaNP_2015_74-79.pdf.
2. Городніченко Ю.В. Тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України / Ю.В. Городніченко. // Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 569–573.
3. Єленева Ю.Я. Вартісний підхід як основа сучасного управління бізнесом // Проблеми теорії і практики управління. 2009. № 3. С. 35–39.
4. Журавка О.С. Страхова культура як один із чинників впливу на розвиток страхування / О.С. Журавка, С. Г. Лопатченко. // Ефективна економіка. 2015. – № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_70
5. Коефіцієнт капіталізації тайого розрахунок. URL: <http://svitohlyad.com.ua/biznes/koeffitsijent-kapitalizatsiji-ta-joho-rozrahunok/>
6. Коротков Е. М. Дослідження систем управління. Уч. допомога. М.: «Дека», 2008. 333 с.
7. Кривенцова А.М. Оцінювання фінансової стійкості страхових компаній-зарубіжний досвід для України / А.М. Кривенцова, О.В. Павловська // Європейські перспективи. 2016. Вип. 2. С. 138–147.
8. Офіційний сайт страхової компанії «ТАС». URL <http://taslife.com.ua>
9. Романовська Ю.А. Фінансові показники як підґрунтя конкурентоспроможності страховика на прикладі СК «Провідна» / О.П. Демченко, Ю.А. Романовська // Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання. Мукачеве, 2017. Випуск 12. С. 630–635.
10. Система показників ефективності діяльності страховика. URL: <http://library.if.ua/book/26/1833.html>

УДК 336.143

Рубан М.О.*аспірант кафедри фінансів**Київського національного торговельно-економічного університету***ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ**

У статті досліджено особливості формування доходної частини місцевих бюджетів у європейських країнах. Основну увагу присвячено визначенню фіскальної ролі податкових надходжень та особливостям їх структури. Здійснено аналіз показника податкової автономії. Детерміновано фактори, які впливають на рішення державних інституцій щодо зарахування податкових надходжень до різних рівнів бюджетної системи. Досліджено особливості адміністрування податку на доходи фізичних осіб, податку на прибуток, майнових податків.

Ключові слова: місцеві бюджети, бюджетні доходи, податкові надходження, фіскальна децентралізація, податкова автономія, місцеві податки.

Рубан М.А. ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ

В статье исследованы особенности формирования доходной части местных бюджетов в европейских странах. Основное внимание уделено идентификации фискальной роли налоговых поступлений и особенностям их структуры. Осуществлен анализ показателя налоговой автономии. Детерминированы факторы, влияющие на решения государственных институтов по зачислению налоговых поступлений к различным уровням бюджетной системы. Исследованы особенности администрирования налога на доходы физических лиц, налога на прибыль, имущественных налогов.

Ключевые слова: местные бюджеты, доходы бюджетов, налоговые поступления, фискальная децентрализация, налоговая автономия, местные налоги.

Ruban M.O. FORMATION OF THE LOCAL BUDGETS' REVENUES: THE EUROPEAN EXPERIENCE

In this paper, the author studies the local budgets revenues' formation peculiarities in European countries. The main attention was focused on the tax revenues' fiscal role determination and the peculiarities of their structure. The analysis of the tax autonomy indicator was carried out. The factors influencing the public institutions' decisions in the area of the tax revenues enrollment to the different levels of budget system were determined. The administration features of personal income tax, income tax, and property taxes were investigated.

Keywords: local budgets, budget revenues, tax revenues, fiscal decentralization, tax autonomy, local taxes.

Постановка проблеми. Розвиток фінансових відносин та посилення впливу глобалізаційних чинників здійснюють суттєвий вплив на ухвалення рішень владних інституцій у бюджетній сфері. Важливими напрямками вітчизняної бюджетної політики є зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, перманентне зростання ефективності бюджетних видатків шляхом визначення суспільних пріоритетів щодо їх здійснення, зниження рівня трансакційних витрат публічного управління та підвищення дієвості контролю за виділеними асигнуваннями з бюджету. Нещодавно розпочаті процеси децентралізації покликані вирішити означені вище завдання. Подальшого розвитку потребують підходи щодо формування доходної частини бюджету в контексті удосконалення системи міжбюджетних відносин. Врахування провідного досвіду європейських країн у сфері мобілізації надходжень до місцевих бюджетів сприя-

тиме зростанню бюджетної результативності з огляду на тривалу еволюцію моделей фіскальних взаємовідносин та економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Джон Уолліс (*John Wallis*) та Уоллес І. Оутс (*Wallace E. Oates*) дотримуються думки, що децентралізація публічних фінансів створює умови для зростання економічного добробуту шляхом врахування інтересів гомогенних груп жителів відповідної територіальної громади [1]. Андрес Родрігез-Поз (*Andrés Rodríguez-Pose*) та Анна Кроєр (*Anne Kroijer*) дослідили взаємозв'язок між фіскальною децентралізацією та економічним розвитком у 16 країнах Центральної та Східної Європи. Одним із результатів їхньої роботи стало виявлення лагового ефекту, що проявляється в еволюції стохастичного зв'язку між податковими надходженнями місцевих бюджетів та темпами економічного зростання від негативного